

Prof. dr. Josef Opatrný
Středisko ibero-amerických studií
FF UK

Posudek vedoucího diplomové práce

Hana Vítková, *Otázka středoamerického průplavu na konci devatenáctého století*, Praha 2014, 89 str. rkp.

Hana Vítková si vybrala téma práce, které budí v posledních letech a měsících značnou pozornost odborníků i veřejnosti v souvislosti s rozšiřováním kapacity panamského průplavu. Problematika spojnice mezi Atlantickým a Tichým oceánem ovšem zajímala politiky, obchodníky i vojáky, už od poloviny devatenáctého století, stejně jako sama stavba a související politické problémy, což se odráží v prakticky neuvěřitelném množství literatury, která byla o panamském průplavu napsána. Proto bylo téma diplomové práce vědomě redukováno na krátký časový úsek konce devatenáctého století, kdy se znovu rozhodovalo o konkrétní trase vodního díla. Vítková, která prostudovala řadu publikací k celé historii myšlenky a její realizace, se ovšem pokusila zachytit otázku v celém komplexu. Předložila práci, která byla při obhajobě odmítnuta a diplomantka tedy musela svůj text přepracovat.

I nadále se ovšem nechávala unést tématem a pokusila se stručně představit historii panamského průplavu od prvních návrhů v šestnáctém století až po století jednadvacáté, kde oproti textu z loňského roku zahrнула i problematiku rozšiřování komunikace v posledních letech. Musela tak i nadále zůstat v podstatě jen u chronologického podání základní faktografie, problémy v nejlepším případě jen konstatovala a nepokusila se prezentovat je ani v podobě různých názorů na jejich vznik a řešení. Protože se pak do problematiky průplavu ve střední Americe promítal široký komplex otázek mezinárodních vztahů i domácí politiky všech zainteresovaných stran (Spojené státy, Kolumbie, Velká Británie či Francie), který zná Vítková evidentně jen v základních konturách, zůstává autorka pouze u konstatování některých momentů. To samozřejmě s rizikem přílišných generalizací při zanedbání proměn stanovisek protagonistů, k nimž muselo v dlouhém časovém údobí nutně docházet. Z toho pak plynou nepřesnosti, které práci jenom problematizují (zkratky ve výkladu Monroeovy doktriny, britské politiky ve střední Americe, vlivu občanské války v USA na politiku Spojených států či jejich ekonomických dějin).

Autorčina nejistota se pak projevuje v obavě interpretovat vydané dokumenty, které obsáhle cituje ve všech jejich částech, aniž by brala v úvahu důležitost jednotlivých pasáží pro její výklad, či se pokoušela zařadit je do širšího kontextu. Tyto problémy se projevují v celé práci, jak v úvodních kapitolkách věnovaných první polovině devatenáctého století, kde šíře problémů dovoluje jen jejich stručnou registraci, tak v kapitolách pojednávajících o francouzské periodě stavby a jednáních o převod práv na stavbu díla do rukou Američanů, kde je přece jen větší prostor pro detailnější popis, kdybychom už resignovali na analýzu. Tady se autorka pokusila nezůstat u reprodukce závěrů syntetických prací, ale hledala pramennou základnu především v podobě jedné ze základních edic dokumentů amerických prezidentů *A Compilation of the Messages and Papers of the Presidents, 1789-1897* Jamese Richardsona. Dokumenty z této edice, stejně jako v jiných případech pak neanalyzuje, ale v nejlepším případě jen krátce glosuje. Vůbec se pak nezabývá procesem rozhodování mezi

nicaraguyskou a panamskou trasou ve Spojených státech a její kusé poznámky k politické situaci v USA na konci devatenáctého a začátku dvacátého století zas prozrazují její nejistotu v této oblasti. Autorčino tápání v historické problematice středoamerického průplavu odráží i „key words“, která jsou v podstatě bezobsažná. Vítková zůstala i v přepracované podobě své práce u osobitého stylu jak co do slovní zásoby (viz např. slovo „mocht“ na str. 53) tak stylistiky, obojí je možná ovlivněno dlouhodobým kontaktem s cizojazyčným jazykovým prostředím. Podle očekávání nerozšiřovala Vítková bibliografii, používala zejména klasická díla syntetického charakteru, zlepšila ovšem členění, zatímco v odmítnuté podobě rozdělila práce na primární a sekundární zdroje velmi nekonvenčním způsobem, přidržela se v nyní hodnoceném textu tradičního přístupu, i tak bych si ovšem dovilil otázku, zda dílo Alfreda T. Mahana není v kontextu práce spíše pramenem než sekundární literaturou. Kladně pak hodnotím vyřazení publikací slovníkového charakteru, větší pozornost měla ovšem diplomantka věnovat čistě technické stránce uvádění titulů v bibliografii, někdy se objevují křestní jména před příjmením, byť abecedně je titul řazen správně, jinde pak zařadila Vítková autora podle křestního jména (Gerstle Mack). Stálým problémem je pak uvádění jmen s částicí „de la“, osobně bych jednoznačně nezařazoval pod „de la“, ale podle dalšího písmene. Chyb se nevyvarovala Vítková ani v citacích. Pokud používá dvě práce jednoho autora a uvádí v poznámce jeho jméno a zkratku op. cit. nutí čtenáře k hledání v obou zmiňovaných publikacích (srov. např. str. 65, 69 atd.). U dokumentů pak neodkazuje konkrétní dokument, ale editora. Dá se sice opět dohledat, ale standardní způsob to zase není. I tady se však situace oproti práci odevzdané v roce 2013 zlepšila.

Hodnocená práce je jako celek rozhodně lepší než v roce 2013. I tak mne ovšem vede k připuštění textu k obhajobě a hodnocení dobře především znalost jeho geneze a velkého úsilí, jež Vítková k napsání a přepracování práce vynaložila. Proto ji tedy doporučuji k obhajobě a hodnotím jako dobrou.

V Praze, 1. září 2014.

Prof. dr. Josef Opatrný